

ресурсів із найбільшою користю. Дана модель покликана забезпечити значну економію коштів на навчання, покращити доступ до освіти і навчання на глобальному рівні.

Висновки. Впровадження інноваційно-комунікативних технологій в освітнє середовище сприяє формуванню особистості – вчителя з інноваційним мисленням, новим світобаченням відповідно до вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Література

1. Буйницька О. П. Використання віртуального навчального середовища при підготовці фахівців соціальної сфери. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика. Науково-методичний журнал.* 2012. №1. С.183-190.
2. Гриневич Е. А. Организация дистанционного обучения в системе Moodle / Е.А. Гриневич. Минск, 2008. 81с.
3. Онещук Н. В. Методи використання комп'ютерних технологій на заняттях біології. *Молода наука України. Перспективи та пріоритети розвитку:* матеріали VII Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної заочної конференції (м. Одеса, 27-29 липня 2011 р.). Одеса, 2011. С.114-115.
4. Орел М. П. Інформаційно-телекомунікаційна парадигма – нова освітня парадигма сучасності. *Сучасна освіта і наука в Україні: традиції та інновації:* матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 27-29 жовтня 2011р.). Харків, 2011. С .79-83.
5. Taylor J. Fifth Generation Distance Education // Proceedings of the 20th World Conference on Open and Distance Learning “The Future of Learning – Learning for the Future” : Duesseldorf, Germany, 1-5 April 2001.
6. Шеншев Л. В. Комп'ютеризація шкільного навчання як комплексна проблема. *Психологія.* 1997. №1. С.16.

УДК 378.011.3-051:070

Мединська О. Я.

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри журналістики, заступник декана з навчальної роботи
факультету філології і журналістики
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ

Сучасні глобалізаційні та євроінтеграційні процеси зумовлюють якісні реформи в освітньому просторі, зокрема змінюється вектор розвитку вищої освіти в напрямку побудови її змісту відповідно до світових стандартів. Пріоритетним завданням є необхідність впровадження розвивальної конструктивної моделі навчання, націленої на результат, формування у здобувачів вищої освіти фахових і загальних компетентностей.

У цьому контексті основним вектором професійної підготовки майбутніх журналістів є формування медіакомпетентності, що включає здатність критично й усвідомлено оцінювати медіатексти, створювати та продукувати медіаконтент у різних формах та на різних інформаційних платформах.

Теоретичні і практичні аспекти формування компетентностей досліджували Ф. Вейнерт, Дж. Гуді, Ж. Делор, Р. Кеган, Дж. Консант, Т. Оатс, Ж. Перре, Дж. Равен, Д. Райхен, Л. Салганік, Г. Халлаш тощо. Питання розвитку медіакомпетентності актуалізувалися у наукових розвідках О. Антонової, Л. Маслак, Н. Бібік, С. Бондар, С. Вітвицької, Н. Волкової, М. Головань, О. Дубасенюк, В. Кальней, Л. Найдьонової, О. Пометун, Б. Потятиника, Г. Селевко, Н. Сидорчук, А. Сулім, А. Хуторського, Ф. Шаріпова тощо.

Спершу розглянемо дефініції понять «компетентність» і «медіакомпетентність». На думку Г. Селевко, «компетентність – якість особистості, яка проявляється в її загальній здатності та готовності до діяльності, що ґрунтується на знаннях і досвіді, набутих у процесі навчання і соціалізації та орієнтованих на самостійну і успішну участь у діяльності» [3, с. 139]. Як зазначає Ю. Татур, компетентність – це «інтегральна властивість особистості, що характеризує її прагнення і здатність (готовність) реалізувати свій потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості) для успішної діяльності в певній галузі [4, с. 6]. Учений М. Головань окреслює це поняття так: «компетентність – це володіння компетенцією, що виявляється в ефективній діяльності і включає особисте ставлення до предмету і продукту діяльності; інтегративне утворення особистості, що інтегрує в собі знання, уміння, навички, досвід і особистісні властивості, які обумовлюють прагнення, здатність і готовність розв'язувати проблеми і завдання, що виникають у реальних життєвих ситуаціях, усвідомлюючи при цьому значущість предмету і результату діяльності» [1, с. 226].

Поняття «медіакомпетентність» розглядається науковцями різнопланово. Як в українському, так і в зарубіжному наукових дискурсах використовуються (часто як синоніми медіакомпетентності) такі терміни: «медіакультура», «інформаційна культура», «медіаграмотність», «медіаосвіта», «інформаційна компетентність», «інформаційна компетенція», «медійна компетентність», «медіакомпетенція» тощо.

На думку науковців, «медіаграмотність» походить від термінів «критичне бачення» та «візуальна грамотність». Основне завдання медіаграмотності та медіаосвіти спрямоване на навчання та виховання грамотної людини, яка має здатність сприймати, створювати, аналізувати оцінювати медіатексти. Канадський учений К. Ворсноп вважає, що медіаграмотність – це «результат медіаосвіти, вивчення медіа, вміння інтерпретувати/аналізувати та створювати медіатексти» [6, с. 10].

Експерти проекту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність», що виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольства США та Посольства Великої Британії в Україні, в

партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією української преси, пропонують такі компетентності:

1. *Критичне мислення* (вміння ставити питання; обґрунтовувати свою позицію, використовуючи аргументацію; визначати причини та наслідки явищ, подій; навички слухати інших та формувати контраргументи; вміння проводити паралелі з теперішнім часом; робити висновки та узагальнення);

2. *Медіаграмотність* (розуміння, як працюють медіа: власники, журналістські стандарти, редакційна політика; вміння визначати жанри журналістських повідомлень; розуміння понять «цензура», «самоцензура»; вміння аналізувати твори кіномистецтва, рекламу, розрізняти її типи);

3. *Соціальна толерантність* (вміння ідентифікувати та протидіяти мові ворожнечі, стереотипам і дискримінації; навички етичного спілкування);

4. *Стійкість до впливів, фактчекінг* (вміння ідентифікувати прояви пропаганди, ботів і тролів, фейки й інструменти маніпуляції; базові навички емоційного інтелекту (ідентифікувати вплив медіа на наші емоції));

5. *Інформаційна грамотність* (вміння ефективно шукати інформацію, джерела та першоджерела; розуміння авторського права, вміння розрізняти плагіат; відрізняти факти від суджень; систематизувати інформацію, висувати гіпотези та оцінювати альтернативи);

6. *Цифрова безпека* (менеджмент приватності, розуміння цифрового сліду; навички з особистої кібербезпеки; вміння запобігати ризикам у комунікації);

7. *Візуальна грамотність* (вміння аналізувати фото, лого, символи, інфографіку та інші візуальні ряди);

8. *Інноваційність, розвиток креативності* (вміння втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам, уміння використовувати медіа для соціального блага).

У зарубіжному науковому дискурсі дослідники під дефініцією поняття «медіакомпетентність» розуміють здатність до кваліфікованої, самостійної, творчої і соціально-відповідальної дії стосовно медіа. Р. Кьюбі вважає, що медіакомпетентність формує вміння аналізувати, оцінювати і передавати повідомлення в різних формах [7]. О. Федорів подає таке тлумачення цього терміна: «Медіакомпетентність – це сукупність мотивів особистості, її знань, умінь, здібностей, що сприяють вибору, використанню, критичному аналізу, оцінці, створенню і передачі медіатекстів у різних видах, формах і жанрах, аналізу складних процесів функціонування медіа в соціумі» [5].

У Концепції впровадження медіаосвіти в Україні зазначено, що «медіакомпетентність – це рівень медіакультури, що забезпечує розуміння особистістю соціокультурного, економічного і політичного контексту функціонування медіа, засвідчує її здатність бути носієм і передавачем медіакультурних цінностей, смаків і стандартів, ефективно взаємодіяти з медіапростором, створювати нові елементи медіакультури сучасного суспільства, реалізувати активну громадянську позицію» [2].

Дослідники виділяють такі складові медіакомпетентності: пізнавальна (аналіз засобів масової інформації та інформаційного контенту); моральна

(оцінка медіа в етичному аспекті); соціальна (соціальний вплив медіа на різні категорії населення та соціальні групи суспільства); афективна (ЗМІ повинні виконувати функцію спілкування й отримання задоволення); діяльнісна (уміння користуватися медіа).

Медіакомпетентність є важливою складовою фахової підготовки майбутніх медійників, доцільність формування якої сприяє тому, що студенти-журналісти зможуть протистояти медіаманіпуляціям, розрізняти й оцінювати медіаконтент, критично аналізувати журналістські тексти, досліджувати вплив ЗМІ на реципієнтів, створювати альтернативні медіа.

Медіакомпетентність – це багатогранна система, компонентами якої є: ціннісно-мотиваційний (мотивація до оволодіння знаннями в галузі журналістики, ціннісні орієнтації медійників); когнітивний (теоретична і практична фахова підготовка студентів); перцептивний (здатність до сприйняття медіатекстів); інтерпретаційний (передбачає аналіз, роз'яснення медіатекстів); емоційно-вольовий (комплекс знань про афективну сферу суб'єктів журналістського процесу, уміння застосовувати ці знання у майбутній професійній діяльності, емпатійність).

Отже, у процесі оволодіння фахом у майбутніх журналістів повинні сформуватися такі складові медіакомпетентності: знання концептуальних засад сучасної медіагалузі, тенденцій її розвитку; відмінностей між різними видами ЗМІ (пресою, радіо, телебаченням, електронними медіа); орієнтація в інформаційному потоці; володіння навичками аналізу дискурсу ЗМІ, їх структури, контенту медіатекстів; уміння характеризувати особливості інформації в мережевому середовищі (динамічність, можливість архівування, множинність, гіпертекстуальність); уміння досліджувати структурні взаємозв'язки інформації в системі мережевих комунікацій; використовувати нові технології; здатність самостійно створювати медіатексти; організовувати комунікацію з аудиторією у різних медійних форматах.

Література

1. Головань М. С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2011. № 8 (18). С. 224 – 234.
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція): [схвалена Президією Національної академії педагогічних наук України 21 квітня 2016 р. № 1-2/7-110–URL : http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/ (дата звернення 16.09.2019).
3. Селевко Г. Компетентности и их классификация. *Народное образование*. 2004. № 4. С. 138 – 143.
4. Татур Ю. Г. Компетентностный подход в описании результатов и проектировании стандартов высшего профессионального образования: материалы ко второму заседанию методологического семинара. Авторская версия. Москва: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 16 с.

5. Федоров А. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза. Москва: Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2007. 616 с.
6. Worsnop C. Screening Images: Ideas for Media Education. Mississauga, Ontario : Wright Communications, 1994 p.x.
7. Kubey R. Media Literacy in the Information Age. New Brunswick London: Transaction Publishers, 1997. 484 p.

УДК 378.147

Мельник Т. П.

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української мови Тернопільського
національного медичного університету
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
melnyktp@gmail.com

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У МОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН

У наш час одним із можливих шляхів покращення якості вищої освіти України є підготовка конкурентноспроможного фахівця. З огляду на це, основним завданням, що стоїть перед викладачем вищого навчального закладу, є створення сприятливих умов для самовизначення, самореалізації та розвитку кожного учасника навчального процесу. У цьому й полягає актуальність обраної теми.

Зосередження уваги педагога на індивідуальності студента, корекція діяльності та педагогічна підтримка лежать в основі особистісно орієнтованого підходу до навчання, який все частіше стає об'єктом наукових статей. У мовній підготовці іноземних громадян питання особистісно орієнтованого навчання ставало об'єктом наукових студій Л. І. Васецької, К. І. Гейченко, О. С. Іванців, Г. М. Строганової та ін. Дослідники також пропонують впровадження інноваційних методик, що забезпечують індивідуалізацію навчання іноземної мови, проте все ще мало вивченою є проблема практичного використання особистісно орієнтованого підходу у викладанні української мови іноземним студентам. Це і стало об'єктом нашої наукової розвідки.

Впроваджуючи індивідуальний підхід у викладання української мови як іноземної, ми виокремили основні способи його реалізації:

1) сприяти зацікавленості кожного учня в роботі за допомогою доступно сформульованої мотивації (пропонуємо іноземним студентам брати участь у діалогах-розпитуваннях на різні як побутові, так і професійні теми українською мовою;

2) використовувати різні форми та методи організації навчальної діяльності, орієнтовані на рівень знань кожного студента (теоретичний матеріал подаємо у формі презентацій, аудіозаписів, відеороликів; практичні навички формуємо за допомогою введення ділових ігор, мовних тренінгів;